

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Балабақшада ойын технологиясын қолдану арқылы баланы дамыту

ЖАРИЯЛАНДЫ
03.04.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/177581/>**Бибосынова Аякоз Базарбаевна**

Лауазымы: тәрбиеші

Шымкент қаласы

№35 “Сәуле” бөбекжай-бақшасы

Кіріспе

Балабақшада ойын технологиясын қолдану баланың танымдық, шығармашылық және әлеуметтік дағдыларын дамытуда маңызды рөл атқарады. Ойын – балалардың әлемді түсіну тәсілі және олардың негізгі әрекеті. Ойын арқылы бала қоршаған ортамен, адамдармен, табиғатпен танысады, жаңа ақпаратты меңгереді, өзін көрсету және қарым-қатынас орнату дағдыларын қалыптастырады. Бұл мақалада балабақшада ойын технологиясын қолданудың маңызы, оның тиімділігі және баланың дамуына әсері қарастырылады.

1. Ойын технологиясының балабақшадағы маңызы

Ойын – баланың дамуында ерекше орын алады, өйткені ойын кезінде бала жан-жақты дамиды:

- **Танымдық даму:** Ойындар балаларға қоршаған ортаны зерттеуге, жаңа нәрселерді үйренуге мүмкіндік береді. Олар ойын барысында түрлі тапсырмалар мен жағдайларды шешу арқылы өздерінің тәжірибелерін кеңейтіп, себеп-салдарлық байланыстарды түсінуді үйренеді. Ойын балалардың зейінін шоғырландыруға, мәселелерді шешуге және жаңа ақпаратты өңдеуге көмектеседі. Сонымен қатар, ойындар баланың шығармашылық ойлауын дамытуға ықпал етеді, себебі олар түрлі рөлдерге еніп, жаңа жағдайларды елестету арқылы қиялдарын іске қосады.
- **Шығармашылық қабілеттерін дамыту:** Ойын барысында бала қиялдайды, түрлі рөлдерге еніп, түрлі кейіпкерлерді сомдайды. Бұл оның шығармашылық

потенциалын ашады. Рөлдік ойындар балаға жаңа әлемдер құруға, мәселені шешу үшін әртүрлі тәсілдер мен идеяларды іздеуге мүмкіндік береді. Ойынның осы аспектісі баланың логикалық ойлауын, эмоционалды реакцияларын және коммуникациялық дағдыларын дамытуға әсер етеді. Сонымен қатар, балалар өз ойларын көркем түрде жеткізу арқылы шығармашылық қабілеттерін жетілдіреді.

- **Әлеуметтік дағдылар:** Ойын балалар арасында қарым-қатынас жасауды, бірлескен әрекеттерге қатысуды талап етеді. Бала өз ойын құрдастарымен бөлісіп, ынтымақтастық пен өзара түсіністікті үйренеді. Ойын барысында балалар эмоцияларын бақылауға, басқа адамдардың пікірін ескеруге, және түрлі әлеуметтік рөлдерді меңгеруге дағдыланады. Олар бір-бірімен тіл табысып, ортақ мақсатқа жету үшін ынтымақтастық жасайды, бұл әлеуметтік дағдыларды дамытуда маңызды рөл атқарады.
- **Эмоциялық даму:** Ойын эмоцияларды басқаруды, достықты, бәсекелестікті және қуаныш пен жеңілістің әсерлерін сезінуді үйретеді. Балалар ойын барысында әртүрлі эмоциялармен танысады, олар жеңіс пен жеңіліс сезімін басынан кешіреді, бұл өз кезегінде эмоцияларды дұрыс реттеу және басқару дағдыларын қалыптастырады. Сонымен қатар, ойын барысында балалар өздерінің және басқалардың сезімдерін түсініп, эмпатияны дамытуға мүмкіндік алады.
- **Денсаулық және моторика:** Қимылды ойындар арқылы баланың физикалық дамуы жақсарады. Бала ұсақ және ірі моторикасын дамытады, дене қозғалыс үйлесімділігін үйренеді. Мұндай ойындарда баланың қол-аяқ бұлшықеттері, координациясы, тепе-теңдігі мен қозғалыс қабілеттері дамиды. Сонымен қатар, қимылды ойындар баланың денсаулығын нығайтып, дене шынықтыруға қызығушылықты арттырады, физикалық белсенділікті қалыптастырады.

2. Ойын технологиясының түрлері мен әдістері

Ойын технологиясын балабақшада түрлі әдістермен қолдануға болады:

- **Рөлдік ойындар:** Балалар түрлі әлеуметтік рөлдерді, мамандықтарды немесе кейіпкерлерді ойнау арқылы әлеуметтенеді. Мысалы, дәрігер, мұғалім, құрылысшы болып ойнау арқылы бала өз рөлін сезініп, айналадағы өмірді түсінуге тырысады. Бұл ойындар балаларға өз эмоцияларын, ойларын білдіруге, түрлі жағдайларда әрекет етуге, қарым-қатынас дағдыларын дамытуға көмектеседі. Сонымен қатар, рөлдік ойындар баланың креативті ойлауын, мәселелерді шешу қабілетін және топта жұмыс істей білуін қалыптастырады.
- **Қимылды ойындар:** Балалар түрлі қимылдар мен қозғалыстар жасау

арқылы физикалық дамуларын жақсартады. Мысалы, «Қоян мен қасқыр» сияқты ойындар баланың денесін жаттықтырып, қозғалыс координациясын дамытады. Мұндай ойындар баланың бұлшықет күшін, икемділігін және дене үйлесімділігін арттырады. Сонымен қатар, қимылды ойындар балаларға энергияны дұрыс бағытта пайдалану дағдыларын қалыптастырады.

- **Зияткерлік ойындар:** Логикалық тапсырмалар, пазлдар, сөздермен жұмыс сияқты зияткерлік ойындар баланың ойлау қабілетін арттырады. Бала мәселені шешуді үйренеді, ойлау қабілеті шыңдалады. Мұндай ойындар баланың логикасын, қиялын және концентрациясын дамытуға көмектеседі. Сонымен қатар, зияткерлік ойындар балалардың зейінін шоғырландырып, жаңа білімдер мен дағдыларды меңгеруге ықпал етеді.
- **Дидактикалық ойындар:** Бұл ойындар балаларға білім беруде маңызды рөл атқарады. Мысалы, түстерді, пішіндерді, санды үйрететін ойындар баланың танымдық қабілеттерін дамытады. Дидактикалық ойындар балалардың абстрактылы ойлауын, тілдік дағдыларын және қоршаған әлем туралы білімін кеңейтеді. Бұл ойындар баланың зейінін және есте сақтау қабілетін дамытып, ұғымдар мен категориялар арасындағы байланыстарды түсінуге көмектеседі.
- **Театрлық ойындар:** Балабақшада сахналық қойылымдар мен театр ойындарын ұйымдастыру балалардың өзін-өзі таныту, сөз сөйлеу және сөйлеу мәдениетін дамытуға көмектеседі. Театрлық ойындар балаларға шығармашылықты дамытуға, түрлі рөлдерде ойнау арқылы өз эмоцияларымен бөлісуге мүмкіндік береді. Бұл ойындар баланың коммуникациялық дағдыларын жетілдіріп, топтық жұмыс жасау қабілетін арттырады.
  - **Қолөнер және шығармашылық ойындар:** Балалар әртүрлі материалдармен жұмыс істей отырып, қиялын дамытуда үлкен тәжірибе алады. Бұл шығармашылық ойындар арқылы бала өз идеяларын жүзеге асырып, саусақ моторикасын да дамытады.

3. Ойын технологиясын қолданудың тиімділігі

Ойын технологиясы баланың дамуына бірнеше пайдалы әсер етеді:

- **Белсенді қатысу:** Ойын барысында бала белсенді әрекетке араласып, өз ойын еркін жеткізеді. Бұл оның жеке пікірін қалыптастыруға мүмкіндік береді.
- **Шешім қабылдау дағдылары:** Ойын кезінде бала түрлі шешімдер қабылдауға мәжбүр болады, бұл оның шешім қабылдау қабілетін арттырады.
- **Топтық жұмыс:** Ойын балалар арасында ынтымақтастықты дамытады, бірлесіп әрекет ете отырып, мақсатқа жетуді үйренеді.
- **Қызығушылықты арттыру:** Ойын баланың назарын ұзақ уақыт ұстап тұруға мүмкіндік береді, оқыту процесі қызықты әрі тартымды болады.

- **Қателіктерді қабылдау:** Ойын кезінде бала жеңіске жете алмай, қателесуі мүмкін. Бұл қателіктерден сабақ алу қабілетін дамытуға ықпал етеді.

4. Ойын технологиясын педагогикалық процесте тиімді пайдалану

Ойын технологиясын педагогтар балалардың қызығушылықтарына, жастық ерекшеліктеріне және даму деңгейіне сәйкес таңдап қолдануы керек. Әр ойынның мақсаты айқын болуы, балаларға түсінікті болуы, оларды дамытуға бағытталуы қажет. Ойын технологиясын жүйелі түрде пайдалану баланың тәрбиесі мен дамуына оң әсер етеді. Педагогтар балалардың қызығушылығын ескере отырып, ойындарды әртүрлі жанрда, тақырыпта ұйымдастыра алады.

Қорытынды

Балабақшада ойын технологиясын қолдану баланың жан-жақты дамуына ықпал етеді. Ойындар баланың танымдық, шығармашылық, әлеуметтік және эмоциялық дағдыларын дамытуға көмектеседі. Олар балалардың ойлау қабілетін, қиялын, физикалық денсаулығын нығайтып, әлеуметтік ортада дұрыс қарым-қатынас жасау дағдыларын қалыптастырады. Сонымен қатар, ойын арқылы бала өзін-өзі тануға, эмоцияларын реттеуге және қиын жағдайларда шешім қабылдауға үйренеді. Ойын – бала үшін оқу мен дамудың ең қызықты әрі тиімді әдісі. Сондықтан балабақшада ойын технологиясын дұрыс қолдану балалардың дамуында маңызды рөл атқарады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. *Көшімбетова С. Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері. – Алматы: Білім, 2008.*
2. *В.С.Кукушкин. Педагогикалық технологиялар*
3. *Меңжанова А. «Мектеп жасына дейінгі балаларжы көркем әдебиет арқылы тәрбиелеу/ методикалық құрал/*
4. *Макенова Ж. Б., Нургалиева Н. Н. Балабақша мен отбасы қарым-қатынасының замануи мәселелері*